

Z przyjemnością zamieszczam kilka refleksji na temat pakietu SPSS, który towarzyszy mi przez znaczną część mojej pracy naukowej. Katedra Psychiatrii Akademii Medycznej w Warszawie jest jedną z placówek naukowych w Polsce zajmujących się badaniami biologicznych podstaw zaburzeń psychicznych: depresji, zaburzeń snu i uzależnienia od alkoholu.

W naszej Katedrze prowadzimy różnego typu badania: zarówno kliniczne, epidemiologiczne, biochemiczne, jak i analizy sygnałów biologicznych. Obecnie trudno sobie wyobrazić badania w medycynie bez wykorzystania programów do analizy danych. Pozwalają one szybciej i z lepszym efektem przygotowywać i prowadzić badania oraz współdzielić ich wyniki. Nasz kontakt i praca z programem SPSS trwa od lat osiemdziesiątych. Jego użyteczność i duże możliwości analityczne były dla nas dobrze znane, kiedy obliczenia prowadziliśmy jeszcze przy pomocy arytmetrów. O SPSS czytało się wówczas w zachodnich publikacjach. Zastosowanie SPSS gwarantowało poprawność obliczeń i podnosiło wartość pracy. Był to zatem pakiet znany, chociaż zupełnie nieosiągalny. Dlatego kiedy dysponowaliśmy środkami na zakup profesjonalnego narzędzia do prowadzenia analiz medycznych bez wahania zdecydowaliśmy się na zakup SPSS. To była sprawa prestiżu, żaden inny program nie wchodził w grę.

SPSS wykorzystujemy we wszystkich badaniach. Prowadzimy typowe badania kliniczne, to znaczy na przykład zestawiamy wyniki badań testów psychologicznych w grupie osób chorych i w grupie kontrolnej. Często porównujemy punktacje w ska-

lach objawów na początku choroby i po zakończeniu leczenia. Szerokie spektrum możliwości analitycznych jakie SPSS oferuje w badaniach medycznych, od statystyk opisowych poprzez testy statystyczne do różnych technik wielowymiarowych, takich jak analiza skupień czy analiza dyskryminacyjna jest niewątpliwym atutem tego programu. Pracując przez wiele lat z SPSS nauczyłem się myśleć w składni języka poleceń SPSS rzadko korzystając z interfejsu graficznego. Skrypty, które napisałem przed dwudziestu laty, wykonuję teraz w najnowszej wersji SPSS bez dodatkowych poprawek. Właśnie ta niezmiennosc budowania poleceń stanowi dla mnie szczególnie urok i siłę systemu SPSS.

Posiadanie systemu SPSS ułatwia nam też korzystanie z danych otrzymywanych od firm zewnętrznych, realizujących dla nas badania opinii. W trakcie projektu nad zaburzeniami snu firma CBOS przekazała nam dane ankietowe w formacie SPSS, co pozwoliło nam na szybkie rozpoczęcie analiz bez konieczności wykonania pracochłonego przygotowywania danych. Nasze doświadczenia ze współpracy z innymi ośrodkami naukowymi i badawczymi wskazują, że w każdym z nich SPSS był głównym lub jedynym ze stosowanych pakietów statystycznych do badań medycznych.

Pomimo, iż wielokrotnie koledzy próbowali zastąpić SPSS innymi programami zawsze prędzej czy później wracali do SPSS, kiedy okazywało się, że SPSS oferuje większy dostęp do potrzebnych technik, łatwość obsługi i szybkość prowadzenia analiz.

”

*Prof. dr hab. med. Waldemar Szelenberger
Kierownik Katedry i Kliniki Psychiatricznej
Akademia Medyczna w Warszawie*